

## Pedagogisch werkplan BSO Tuk



## 1 Inleiding

Het pedagogisch werkplan van het Woldkasteel is een document waarin beschreven wordt hoe wij onze pedagogische uitgangspunten in de praktijk uitvoeren.

Eigenlijk bevat onderliggend plan een reeks afspraken die wij met elkaar in het Woldkasteel gemaakt hebben.

De input van de groepsleiding is voor ons van groot belang. Door na te denken over het concrete handelen op de werkvloer, wordt de groepsleiding bewust gemaakt van haar pedagogisch handelen. Dit is dan ook het doel dat wij willen bereiken met dit plan.

### *Zelfreflectie*

Om te voorkomen dat dit plan onder in de la komt te liggen en slechts herzien wordt bij controle, heeft het Woldkasteel afspraken gemaakt met haar teamleden. Door daadwerkelijk te handelen naar dit plan en zo nodig aan te passen, wordt het werkplan een zinvol instrument. Regelmatig komen tijdens teambesprekingen de diverse onderwerpen aan bod.

Juni 2017

Bron: Zelfreflectie binnen de kinderopvang - Edith van Poppelen ISBN 978 90 77822 27 2

# Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	2
2	De vier competenties.....	4
3	pedagogisch medewerker-kind interactie .....	5
3.1	<u>Sociaal-emotionele ontwikkeling</u> .....	5
3.2	<u>Emotionele veiligheid</u> .....	6
3.3	<u>Ingrijpende ervaringen</u> .....	6
3.4	<u>Zelfreflectie door groepsleiding en kinderen</u> .....	7
3.5	<u>Grenzen aangeven/taalgebruik</u> .....	7
3.6	<u>Bijzondere kinderen</u> .....	8
4	De groep en organisatie .....	9
4.1	<u>Komen en gaan</u> .....	9
4.2	<u>Vriendjes en vriendinnetjes</u> .....	9
4.3	<u>Toestemmingen</u> .....	10
4.4	<u>Eten</u> .....	10
4.5	<u>Groepssamenstelling</u> .....	11
4.5.1	<i>Groepsgrootte</i> .....	11
4.5.2	<i>Groepsindeling</i> .....	11
4.5.3	<i>Nijntje beweegprogramma</i> .....	12
4.5.4	<i>Vierogenprincipe</i> .....	12
4.5.5	<i>Groepssamenstelling in schoolvakanties</i> .....	12
4.6	<u>Groepsregels</u> .....	12
4.7	<u>Contact tussen de groepen</u> .....	14
4.8	<u>Conflicten</u> .....	14
4.9	<u>Eigen identiteit versus groepsidentiteit</u> .....	15
4.10	<u>Ziekte</u> .....	15
5	Ruimte .....	16
5.1	<u>Groepsruimten</u> .....	16
5.2	<u>Inrichting van de ruimte</u> .....	16
5.3	<u>Beschrijvingen speelhoeken</u> .....	16
5.4	<u>Zorg voor de ruimte</u> .....	17
6	Spel & activiteiten .....	18
6.1	<u>Ontwikkelingsgericht</u> .....	18
6.2	<u>Aanwezige spelsoorten</u> .....	18
6.3	<u>Binnen activiteiten</u> .....	18
6.4	<u>Buitenactiviteiten</u> .....	20
6.5	<u>Uitstapjes</u> .....	21

## 2 De vier competenties

Het Woldkasteel hanteert vier competenties:

- 1) Emotionele veiligheid
- 2) Sociale competentie
- 3) Persoonlijke competentie
- 4) Overdracht van normen en waarden

Bij het vertalen van deze competenties naar de dagelijkse praktijk komen wij tot de volgende pedagogische visie ten aanzien van de kinderopvang:

"Het scheppen van een omgeving waar de kinderen zich prettig voelen en zichzelf kunnen zijn zodat ze zich vanuit deze veilige basis kunnen ontwikkelen tot zelfstandige, sociale mensen met zelfvertrouwen en verantwoordelijkheidsgevoel en respect voor zichzelf en voor anderen. Dit in goed overleg met de ouders/verzorgers."

Het is dus belangrijk dat een kind zich thuis voelt in Het Woldkasteel. De basis hiervoor wordt gevormd door de veilige en vertrouwde omgeving in Het Woldkasteel. Hierbij speelt vervolgens de afstemming van de situatie thuis met die bij Het Woldkasteel een belangrijke rol. Het is voor ouders van belang te weten wat er bij Het Woldkasteel gebeurt en waarom dit gebeurt.

De jarenlange ervaring van deskundige pedagogisch medewerkers vormt de basis van de wijze waarop invulling geven wordt aan deze visie en hoe deze vertaald wordt in de praktijk van alledag. In dit pedagogisch werkplan zijn alle vier de competenties verweven.

### 3 pedagogisch medewerker-kind interactie

#### 3.1 Sociaal-emotionele ontwikkeling

Wanneer peuters kleuters worden verandert er heel veel voor ze. Ze gaan naar school en zitten soms in een grote groep. Er wordt gedurende de schooldag veel van ze gevraagd. Zo moeten ze leren te reageren op vragen die aan de groep worden gesteld en niet individueel. Opletten dus! Er is praktisch gezien minder bewegingsvrijheid, terwijl deze kinderen zich emotioneel nog heel fysiek uiten, vanuit de bewegingsenergie. Zodra kinderen uit school komen valt er dus veel te verwerken en moeten ze zich uitleven. Komen ze in groep drie, dan is er weer zo'n periode waarin er veel verandert, er wordt meer van de cognitie gevraagd. Kinderen die uit school komen hebben hun eigen manier om het 'op school zijn' los te laten en weer 'thuis' te komen. Het ene kind wil vertellen over school, een ander weer niet. Het ene kind wil uitdollen, het andere tot rust komen. Als pedagogisch medewerkers proberen we tegemoet te komen aan de behoefte van de kinderen.

Het uitdollen kan soms onderweg van school naar de BSO al, bijvoorbeeld door lekker te rennen tot aan het volgende stoeprandje.

Een opvangmiddag na school begint met even iets drinken/eten en vooral thuiskomen.

Bij een kleuter is de ontwikkeling van het geweten in volle gang, maar vaak nog niet voltooid.

De kleuter, die sinds de peutertijd bezig is met het ontdekken van de eigen identiteit, kan zich nog niet zo gemakkelijk inleven in de ander, dit is in ontwikkeling. Liegen heeft nog niet de betekenis die het voor een achtjarige heeft. Een kleuter zit nog met één been in het magisch denken. 'Sorry zeggen', 'vrienden sluiten', 'oké!' heeft al wel wat betekenis, maar is vaak ook gewoon een vluchtmogelijkheid uit een moeilijke situatie. Conflicten oplossen is voor een vierjarige heel moeilijk, maar door te kijken en te luisteren naar de grotere kinderen leert het steeds meer. Als pedagogisch medewerkers realiseren we ons dat. Door te observeren en communiceren met kinderen volgen we de sociaal-emotionele ontwikkeling van het kind op de voet en we stemmen onze verwachtingen en communicatie daarop af (begripvol).

We leren kinderen dat emoties als golven zijn, ze komen op als vloed, maar ebben altijd weer weg (mits ze erkend worden en beleefd).

Hoe dan ook geldt voor elk kind op de BSO dat het de gelegenheid krijgt te voelen/ervaren wat er gebeurt in een situatie, wat het hem doet, voordat er gepraat gaat worden. Als pedagogisch medewerker erken ik en benoem ik het gevoel (bijvoorbeeld: 'ik zie dat jij boos bent...of verdrietig...'). Zo nodig bieden we een instrument aan om het gevoel veilig te uiten. Als dit consequent gebeurt, leert een kind dat emoties mogen, ook als ze onredelijk zijn. Pas als de emotie erkend is en beleefd, komt het praten (redelijkheid) of de handeling. Zo leren we de kinderen omgaan met emoties, en niet direct vanuit de emotie te reageren. Door middel van gezelschapsspelletjes oefenen we gericht met aspecten van de sociaal-emotionele ontwikkeling. Zelfvertrouwen is een grote ondersteuning bij de sociaal-emotionele ontwikkeling.

Het verantwoordelijk zijn voor taakjes (spelmateriaal, activiteiten), waardering voelen voor wie je bent, ondersteunt het groeiende zelfvertrouwen en helpt een positief zelfbeeld te ontwikkelen.

In elk proces moeten ontwikkelingsstappen genomen worden; dit voltrekt zich altijd in een golfbeweging. Een proces laat zich nauwelijks versnellen, we kunnen wel de omstandigheden/voorwaarden gunstig maken en de kaders bieden.

### 3.2 Emotionele veiligheid

We geven de kinderen een gevoel van emotionele veiligheid door duidelijk te zijn in wat wel en niet kan. Als pedagogisch medewerker zijn we consequent en voorspelbaar in onze reacties.

De kinderen voelen zich welkom met hun eigen-aardigheden. We kunnen gedrag (aangeleerd) loskoppelen van hoe het kind is (aangeboren). Complimentjes over wat het kind doet, of wat het kan, zijn altijd gemeend en worden niet gebruikt om iets van een kind gedaan te krijgen (onvoorwaardelijk). Ze zijn qua aantal in balans met complimentjes over hoe het kind is. Complimentjes voor hoe kind is: een glimlach, een aai over de bol, een knipoog... Ook daar zitten geen voorwaarden of prestaties aan vast. Gedrag is eigenlijk niets, het is een uiting van datgene wat er aan ervaringen en gevoelens bij het kind aanwezig is. Door te herkennen wat er onder het gedrag ligt (bijvoorbeeld angst voor afwijzing, ruzie gehad op school, denken in 'tekorten', etc.) kunnen we het kind geven wat het nodig heeft.

We zorgen voor een 'emotieschone omgeving' doordat we de professionaliteit hebben onze eigen problemen van thuis of met collega's, tijdens het werk in de wachtkamer te zetten. Deze komen op een 'eigen' moment aan bod.

Omgaan met emoties op het werk: het nare gevoel dat je hebt als je een fout maakt, iets niet gaat zoals je denkt dat het moet gaan...noem maar op, kan het beste even benoemd worden meteen als het gebeurt, in het bijzijn van de kinderen.

Bijvoorbeeld na een vervelend telefoontje van een ouder: 'Ik neem even een kopje thee hoor, ik voel me wat onrustig door dat telefoontje...pak maar vast de lego, ik kom over vijf minuten, even bijkomen!'. Dit is duidelijk voor de kinderen, het ligt niet aan hen, je houdt het bij jezelf, en ze leren hiervan!

### 3.3 Ingrijpende ervaringen

Er kunnen omstandigheden zijn in het leven van een kind die gevolgen hebben voor welzijn en gedrag, bijvoorbeeld het overlijden van een familielid, ziekte van een van de ouders, een ongeluk, scheiding. Wij geven de kinderen de ruimte/gelegenheid om zich te uiten, spanning te ontladen. Dit kan op allerlei manieren.

Veel bewegen, aanraken/vasthouden, buiten zijn, tekenen, toneel spelen, muziek maken of luisteren, een 'herkenbaar' dierenverhaal vertellen/voorlezen met een goede afloop, het zijn allemaal mogelijkheden als andere woorden te kort schieten. We kunnen niet altijd precies begrijpen waar de frustratie, het verdriet of de boosheid van het kind precies over gaat, of het kind nu juist behoefte heeft aan een vrolijk gek spelletje, of een gesprek. We nodigen het kind wel uit door te luisteren, het aandacht te geven en we laten non-verbaal merken dat we er voor hem/haar zijn (vriendelijk oogcontact, knipoog, aai over de bol). Het kind geeft zelf aan waar het behoefte aan heeft, wij reageren daarop. Wie weet heeft het kind juist behoefte aan even níet bezig zijn met het verdriet en geniet het juist van een paar uurtjes 'gewoon'.

Als een kind zich erg in zichzelf terugtrekt, stimuleren we het kind te tekenen. In een tekening kun je zeggen wat je met woorden soms niet kan. Naar aanleiding van de tekening kun je soms vertellen via een metafoor, je vertelt over de figuurtjes op je tekening. Kleuters spelen graag dingen na in de poppenhoek of met poppenkastpoppen. Vaak hebben traumatische gebeurtenissen te maken met 'verlies', verlies van een geliefd persoon, een dier of verlies/afscheid van een bekende veilige situatie zoals de verandering na een scheiding van de ouders, of mama in het ziekenhuis.

De dingen die het kind maakt geven we mee naar huis; het is belangrijke documentatie van een intense ervaring.

In geval van scheiding van de ouders beschouwen wij de opvangplek als neutraal terrein.

We hebben geen oordelen over vader en/of moeder, kinderen hoeven bij ons niet bezig te zijn met de loyaliteitsvraag. Ook in het contact met de vader of moeder tonen wij geen oordeel of partijdigheid. Hooguit in het belang van het kind wijzen wij de ouders op het belang van duidelijkheid, structuur, en aandacht.

Bij het signaleren van, of een vermoeden van mishandeling of verwaarlozing volgen wij de 'Meldcode Kindermishandeling en Huiselijk geweld'

### **3.4 Zelfreflectie door groepsleiding en kinderen**

Omdat we een deel van de opvoeding op ons nemen en de kinderen willen opvoeden tot zelfstandig denkende, bewuste en stabiele mensen, besteden we veel aandacht aan zelfreflectie. Dit kan ook spelenderwijs: drama, rollenspel, verhalen, tekenend.

Als groepsleiding doen we ook aan zelfreflectie. We leven dit aan de kinderen voor.

We stellen onszelf regelmatig vragen:

*'Waarom reageer ik zo op die situatie?'*

*'Wat doet die situatie met mij?'*

*'Waarom reageer ik zo?'*

*'Wat levert het mij op?'*

*'Kan het ook anders?'*

We realiseren ons dat we net als ieder mens een hele reeks onbewuste gewoontes, gedrag- en gedachtepatronen meebrengen vanuit onze persoonlijke ervaringen/geschiedenis.

Het voorbeeld geven en onszelf van tijd tot tijd hardop vragen stellen in het bijzijn van de kinderen helpt hen om zichzelf kritische vragen te leren stellen en zichzelf te leren kennen.

Een pedagogisch medewerker zegt bijvoorbeeld: 'Waarom vind ik gillen zo irritant? Dan kan ik geen aandacht geven aan dit gezelschapsspelletje wat ik met x aan het doen ben. Ik voel me bozig worden. Eerlijk gezegd kan ik gewoon slecht tegen hoge harde geluiden, ik word er onrustig van. Ik zeg dat ze niet mogen gillen binnen. Ze hebben geen zin in een rustig spelletje. Ik kan ze ook buiten laten spelen, daar kunnen ze zich even uitleven. Zo houden ze rekening met mij en de andere kinderen, en ik houd ook rekening met hen.'

### **3.5 Grenzen aangeven/taalgebruik**

Grenzen worden door ons duidelijk, vriendelijk en beslist aangegeven. Onze lichaamstaal komt overeen met de verbale boodschap. De grens van het ene kind is daar, waar de ruimte van het andere kind beperkt wordt.

Voor het aangeven van grenzen gebruiken we niet meer woorden dan nodig. Hiermee voorkomen we dat we de indruk wekken dat we ons moeten verdedigen of verantwoorden, én dat kinderen met verbale vaardigheid de grenzen kunnen oprekken. Er mag wel een weerwoord zijn en we luisteren daar goed naar.

Doordat kinderen zien dat hun grenzen consequent bewaakt worden door de groepsleiding, zullen ze minder de neiging hebben om grenzen te checken en te overschrijden. Een aantal altijd geldende grenzen leggen we vast in de 'groepsregels'. Deze spreken we regelmatig met de kinderen door (zie paragraaf 'groepsregels' hoofdstuk 4.5).

Er kan aanleiding zijn om met elkaar op een geschikt moment een andere grens vast te stellen. Dit is dan een moment van zelfreflectie: 'Waarom doen we het zo, kan het ook anders?'. We houden

regelmatig een bijeenkomstje met de kinderen om het reilen en zeilen op de groep en de zin van de regels te bespreken (kindercommissie). Zo worden de regels hun eigen regels. Er ontstaat verantwoordelijkheid ten aanzien van de sfeer in de groep.

We realiseren ons dat kinderen vaak vluchtig luisteren, zeker na een schooldag lang opletten, en dat ze reageren op trefwoorden en woorden met klemtoon. Hier passen we ons taalgebruik op aan. Het spreken zonder ontkenningen ('Stoppen met'), of solitair gebruik in combinatie met de naam is nog duidelijker ('Nee Dennis!'). Zo geven we aan welk gedrag we wél verwachten, in plaats van de nadruk te leggen op wat we níet verwachten.

We vertellen de kinderen ook waarom iets wel of niet kan.

Wij vinden het belangrijk om tijdens het communiceren met een kind oogcontact te maken met een kind en de voornaam te gebruiken. Op die manier krijgt het kind de volle aandacht. Is het probleem dat een kind 'negatieve aandacht vraagt', dan geven we vooral volop aandacht op momenten dat er positief aandacht gegeven kan worden. Door onder andere in gezelschapsspelletjes actief te oefenen met principes als 'om de beurt', kunnen we de kinderen leren aandacht te delen.

### **3.6 Bijzondere kinderen**

Een groot aantal kinderen heeft een of meer bijzondere eigenschappen. Op lichamelijk gebied kunnen we ons dat gemakkelijk voorstellen: een kind, waarvan het ene been bijvoorbeeld wat langer is dan het andere, meer moeite heeft meer moeite zichzelf in evenwicht te houden.

Maar niet alleen op lichamelijk gebied, ook op andere gebieden kunnen kinderen uit balans raken.

Duidelijkheid, echtheid, structuur en voorspelbaarheid, stabiliteit, acceptatie, warmte en waardering zijn geboden voor elke kind, met welk gedrag dan ook. In ons team hebben een aantal medewerkers expertise op het gebied van bijzondere kinderen. Samen met de ouders gaan we op zoek naar een manier om het kind te ondersteunen.

Als we geen juiste balans kunnen vinden in het bieden van steun aan een 'bijzonder kind' wordt dit met de ouders overlegd. In ons zorgprotocol wordt beschreven hoe dit in zijn werk gaat.



## 4 De groep en organisatie

### 4.1 Komen en gaan

Na school haalt een voor de kinderen bekende (pedagogisch) medewerker hen van school op. Kinderen verzamelen zich op een door school aangegeven plek, waar de pedagogisch medewerker klaar staat om ze op te vangen. Kinderen op scholen die niet op loopafstand liggen van de BSO worden door pedagogisch medewerkers met onze eigen bakfiets, elektrische bolderwagen of auto gehaald. Ook kan het voorkomen dat we een taxi inzetten. De taxicentrale streeft ernaar steeds dezelfde chauffeur op te roepen.

Vanaf 8 jaar bestaat de mogelijkheid dat kinderen zelf op de fiets uit school mogen komen. Het moment dat dit ingaat wordt in overleg met de ouders bepaald en is afhankelijk van de situatie.

'Thuiskomen' op de BSO begint met samen aan tafel iets te eten en te drinken. Kinderen mogen vertellen over wat hen bezighoudt en wat ze hebben meegemaakt. De behoefte om dit te doen kan per kind verschillen. Ieder kind krijgt in ieder geval de gelegenheid om iets te vertellen en we luisteren naar elkaar. Daarna kiezen kinderen wat ze willen gaan doen en met wie.

Op schoolvrije dagen, waaronder vakanties worden kinderen gebracht door hun ouders/verzorgers en begint de dag met vrij spelen. Het begroeten en ontvangen krijgt nadrukkelijk aandacht. Kinderen zijn welkom tussen (7:00) 7:30 en 18:30. In verband met het programma, vaak ook buiten de muren van het Woldkasteel, kunnen de kinderen gebracht worden tot 9:30 en vanaf 16:30 weer opgehaald. Wanneer deze tijden afwijken, worden ouders van tevoren hiervan op de hoogte gesteld.

Bij het ophalen van de kinderen kan er verwarring ontstaan over wie nu de autoriteit is, ouder of pedagogisch medewerker.

We spreken af met ouders en kinderen dat zodra hun vader of moeder er weer zijn, zij weer de leiding over de kind(eren) hebben. Ouders zijn op de hoogte van gewenst gedrag rondom opruimen, gedag zeggen, schoenen/jassen aandoen, etc.

Ook het afscheid nemen (oogcontact, handje geven...tot de volgende keer) krijgt nadrukkelijk aandacht van ons als pedagogisch medewerkers.

Soms kan er aanleiding zijn om individueel met ouders en kind af te spreken dat de autoriteit bij de pedagogisch medewerker ligt tot ouder en kind buiten staan. Hier houden allen zich dan consequent aan.

### 4.2 Vriendjes en vriendinnetjes

We beschouwen onze groep als open en toegankelijk. In overleg met leiding en ouders, binnen de regels rondom pedagogisch medewerker-kindratio, zijn vriendjes welkom. Het Woldkasteel beslist over het al dan niet spelen. Er kunnen aan deze service geen rechten worden ontleend. Voor de vriendjes of vriendinnetjes worden géén kosten in rekening gebracht.

Afspraken kunnen zowel vooraf (mail, ouderportal of telefoon) als op school gemaakt worden. Wanneer een kind wil spelen, kan de ouder van het kind dat wil spelen overleggen met de pedagogisch medewerker. De contactgegevens van het vriendje of vriendinnetje dienen bekend te zijn. Deze worden gebruikt in geval van calamiteiten.

In principe verzorgt het Woldkasteel geen vervoer voor spelende vriendjes en vriendinnetjes. Wanneer er plaats is, kan een uitzondering gemaakt worden en meestal kan er ook meegefietst worden. Vriendjes en vriendinnetjes gaan rond 17:00 weer naar huis.

### 4.3 Toestemmingen

Naarmate het kind ouder wordt, kunnen nadere afspraken met de ouders gemaakt worden die passen bij de leeftijd én de ontwikkeling van het kind. De ouder van het BSO-kind dient **vooraf** een toestemmingsformulier te tekenen.

### 4.4 Eten

Belangrijk bij ervaringen rondom eten:

- Zorg en aandacht;
- Plezier en gezelligheid;
- Hygiëne en kwaliteit.

#### *Zorg en aandacht*

Eten is een heel belangrijk terugkerend aspect in ons dagelijks leven. We voeden ons lichaam zodat het alle prestaties, die van het lichaam worden gevraagd, kan leveren. Daarom is het nodig dat de grote of kleine maaltijd met aandacht genuttigd wordt. Om dat met een grote groep kinderen, met verschillende eetgewoontes van huis uit, goed te laten verlopen, hanteren we een aantal basisregels die aan kinderen duidelijk maken wat er verwacht wordt:

- We eten aan tafel en allemaal tegelijk.
- We schrokken niet.
- We gebruiken bord en bestek (eventueel met de hulp van de pedagogisch medewerker), behalve als we picknicken.
- We proberen op te eten wat we op ons bord hebben genomen.
- We storen anderen zo min mogelijk bij het eten.
- We leren de kinderen met zorg de tafel te dekken en laten ze daarbij helpen. De kinderen helpen ook met het afruimen.

#### *Plezierig en gezelligheid*

- Kinderen worden niet gedwongen om bepaalde dingen of hoeveelheden te eten, wel gestimuleerd.
- Kinderen krijgen een keuzemogelijkheid in wat ze eten.
- Pedagogisch medewerkers zorgen dat ze de tijd hebben en voorkomen stress bij het eten.
- Kinderen worden positief benaderd in hun eigen eetgedrag.
- Er hoeft niet snel gegeten te worden, maar het moet ook niet te lang duren.
- Niet elk kind kan even lang aan tafel zitten. Een supervlug, hyperactief kind laten wachten op de laatste treuzelaar, is niet zo handig.
- Kinderen bepalen zelf en leren zelf inschatten wat ze op kunnen. Het kind leert op deze manier te luisteren naar zijn lichaam.
- We laten de kinderen niet 'overeten', dat wil zeggen: er is een maximum aan de hoeveelheid boterhammen per maaltijd. Hiermee voorkomen we dat kinderen een wedstrijdje gaan doen wie de meeste boterhammen op kan en bestrijden we overgewicht.

### *Hygiëne en kwaliteit*

- Kinderen en pedagogisch medewerkers wassen hun handen voor en na het eten.
- Wat op de grond is gevallen, wordt niet meer opgegeten.
- Iedereen eet van zijn eigen bord, drinkt uit zijn eigen beker en likt niet van het mes.
- We geven kwalitatief goede voeding: vooral volkorenbrood, 30+ kaas, vers fruit, beperkt suikers en vet.
- Wij bieden beperkt limonade aan en daarnaast ook water en thee.
- We houden rekening met individuele diëten en principes. Zodra er sprake is van speciale voeding, dienen ouders hier zelf voor te zorgen.

## **4.5 Groepssamenstelling**

Bij onze kinderopvangorganisatie vangen we kinderen op van vier t/m twaalf of dertien jaar.

Voor elke leeftijdsgroep zijn er leeftijd gerelateerde materialen en plekken ingericht.

We vinden het belangrijk om aan de behoeften van kinderen tegemoet te komen met betrekking tot de sociale omgeving, de sociaal-emotionele veiligheid, uitdaging en ontwikkeling.

### **4.5.1 Groepsgrootte**

Op de BSO-groep van maximaal twintig kinderen zijn altijd twee pedagogisch medewerkers. Een manier om in een verticale groep tegemoet te komen aan de behoeften van de verschillende kinderen is dat de ene pedagogisch medewerker met de groteren iets gaat doen wat voor hen een uitdaging is, de andere iets wat meer aanspreekt bij jongere kinderen.

### **4.5.2 Groepsindeling**

Wij hebben in Tuk twee groepen: De Hondjes en de Krakkers. Tot de Krakkers behoren alle kinderen vanaf ca 7 jaar. Tot de Hondjes behoren de jongere kinderen. Op maandag, dinsdag en donderdag gaan beide groepen naar het naastgelegen scoutinggebouw. De andere dagen worden in verband met de groepsgrootte beide groepen samengevoegd en in Villa Oostwold opgevangen.

Om kwart over twee worden de kinderen van school B opgehaald en om halfdrie komen de Puzzelstuk kinderen uit school. De BosKids gaan direct door naar het bos. Daarna wordt een activiteit aangeboden, maar kinderen mogen ook vrij spelen. Om ca halfvier gaan we gezamenlijk drinken en fruit eten in de twee groepen.

Tussen halfvier en vier uur komen nog een aantal andere kinderen uit scholen die verder weg gelegen zijn. Met hen eten en drinken wij in de keuken.

Daarna mogen kinderen wederom kiezen of ze meedoen aan een activiteit of dat ze vrij gaan spelen. Activiteiten worden aangeboden door middel van een maandelijks rooster waarin dagelijks een knutselbak en sportactiviteit aangeboden wordt.

Op bepaalde momenten, bijvoorbeeld aan het eind van de dag, kunnen groepen BSO en eventueel dagopvang worden samengevoegd. Bij het eet-en drinkmoment mogen de iets oudere kinderen zelf kiezen bij wie ze aan tafel zitten. Bij het samen spelen en samenvoegen wordt zeer zorgvuldig gekeken

naar de samenstelling van de groep en het individuele kind. Voorop staat dat het welzijn van de kinderen gewaarborgd blijft.

#### **4.5.3 Nijntje beweegprogramma**

In de leeftijd van 2 tot en met 6 jaar vindt bij kinderen de grootste motorische ontwikkeling plaats. Een goed motorisch fundament is van sterke invloed op de fysieke en mentale gesteldheid. Het is dan ook belangrijk om hierop in te spelen. Daarnaast is bewegen gezond. En helpt het om overgewicht tegen te gaan.

Bij het Woldkasteel kunnen kinderen tussen 4 en 6 jaar 'beweegdiploma 2' halen. Wanneer kinderen tenminste twee dagdelen per week bij ons komen spelen, halen zij onder normale omstandigheden binnen 1 schooljaar dit diploma. Elk jaar reiken wij voor aanvang van de zomervakantie dit diploma uit aan kinderen die dit behaald hebben. Door dit programma aan te bieden, beschikken ze over de vaardigheden om vervolgens aan elke vorm van sport deel te nemen.

#### **4.5.4 Vierogenprincipe**

Het vierogenprincipe houdt in dat altijd een volwassene moet kunnen meekijken of meeluisteren met een beroepskracht. Een beroepskracht mag nog steeds alleen op de groep staan, zolang op elk moment een andere volwassene de mogelijkheid heeft om mee te kijken of te luisteren.

In Villa Oostwold heerst een open cultuur en er lopen regelmatig volwassenen de diverse ruimtes binnen. Zowel de 'Suite' als de 'Balzaal' hebben grote, straatgerichte ramen. Het toilet wordt gedeeld met dagopvang, waardoor regelmatig volwassenen binnen komen.

Er zijn meestal twee volwassenen aanwezig in het gebouw. Dit kan een tweede pedagogisch medewerker zijn, maar ook een stagiaire of een leidinggevende. Aanwezigheid wordt ingeroosterd.

Het scoutinggebouw is een open ruimte. Vaak wordt met twee personen gewerkt. Medewerkers van de naastgelegen school kunnen zomaar binnen komen lopen, maar ook ouders of collega's hebben vrij toegang.

#### **4.5.5 Groepssamenstelling in schoolvakanties**

In de vakanties worden de groepen van beide locaties samengevoegd. De vakantieopvang vindt plaats in de Villa of het scoutinggebouw. Welke locatie de opvang plaatsvindt, zal van tevoren bekend gemaakt worden. Tijdens de vakanties wordt, indien de groepsgrootte dit toelaat, de groep gesplitst in kinderen tot en met ongeveer 6 jaar en kinderen van ongeveer 7 jaar en ouder. Beide groepen volgen dan een leeftijdsgericht programma.

#### **4.6 Groepsregels**

- We laten elkaar uitspreken.
- We storen elkaar niet bij het spelen.
- We pakken geen speelgoed af, we spelen 'om de beurt' met geliefd speelgoed.
- We tonen respect voor elkaars lichaam en doen elkaar geen pijn.
- We spreken met respect tegen en over elkaar.
- Als het spel het toelaat kunnen anderen altijd meedoen.
- We respecteren elkaars privacy en grenzen.

- We respecteren elkaars eigenaardigheden. Daar is ruimte voor in onze groep, passend binnen de groepsregels.
- We houden ons aan de richtlijnen over het aantal kinderen dat een speelhoek kan zijn.

Wat betreft het laten meespelen van andere kinderen: het kan nodig zijn dit te begeleiden als groepsleiding. Bij sommige spellen, zoals dammen, is het duidelijk dat een extra speler te veel is. Het kan echter ook minder duidelijk zijn. Denk bijvoorbeeld aan een paar kinderen die bezig zijn met een project in de zandbak. Een dergelijk project kan dusdanig georganiseerd en gepland zijn, dat de kinderen terecht niet zitten te wachten op een extra kind dat het viaduct ergens anders wil plaatsen. De kinderen wordt wel aangeleerd een dergelijke afwijzing op een goede manier te formuleren, zodat de extra speler het niet als een persoonlijke afwijzing hoeft te voelen. Een dergelijke formulering kan het beste in de ik- of wij-vorm.

Afwijzing van gedrag kan soms noodzakelijk zijn, zoals bij kinderen die de baas willen spelen of flauw doen. Dit betekent echter niet dat de persón wordt afgewezen, maar zijn gedrág. Als de kinderen er zelf niet uit kunnen komen, is hen geleerd om hulp te vragen.

De groepsregels hangen aan de wand in de BSO-ruimte. Bij twijfel in een bepaalde situatie kunnen we altijd samen gaan kijken of een van de groepsregels een aanwijzing geeft hoe iets opgelost kan/moet worden. Met de kinderen evalueren we regelmatig de zin van de groepsregels in de kindercommissie (zie hoofdstuk 3.5)

#### 4.7 Contact tussen de groepen

De eet-en drinkmomenten uit school vinden plaats in de stamgroep. Daarna kunnen kinderen kiezen waar ze gaan spelen. Ook kunnen ze kijken bij een jonger broertje/zusje die bij dagopvang is.

#### 4.8 Conflicten

Waar een groep functioneert zijn er van tijd tot tijd conflicten. Aan de bron van een conflict staan altijd al dan niet terechte verwachtingen en gemeenschappelijke of tegenstrijdige belangen. Groepsregels helpen om een conflict in een veilig kader plaats te laten vinden en op te lossen. Kinderen kunnen natuurlijk altijd de leiding om hulp vragen. Bij ongelijke partijen, qua vaardigheden, leeftijd, inzicht of temperament, begeleiden we wat actiever en intensiever.

Aan het begin van een conflict wordt meestal een schok ervaren, door een verwachting waar niet aan wordt voldaan. Een schok is niet prettig en krijgt altijd een reactie in het gevoel: de een gaat schelden, een ander huilen. Die reactie is dus niet bij iedereen hetzelfde!

Wat wél hetzelfde is, is dat er is tijd nodig om de schok te verwerken. Een kind kan daarom het best even een time-out nemen. Als er geen time-out wordt genomen, heeft dat een te snelle en daarmee onredelijke reactie tot gevolg. De duur van een time-out is afhankelijk van de situatie en het kind zelf.

De reden voor de noodzakelijkheid van deze time-out zit in het feit dat het gevoel in de rechterhersen helft zit en de 'rede' in de linkerhersen helft. Hoe snel er ook van 'het gevoel van de schok' naar de 'rede' wordt overgesprongen, er zit altijd tijd tussen. Als iemand ook nog onverwerkte schokken en gevoelens uit het verleden (zoals bijvoorbeeld gepest zijn) in zijn rechterhersen helft heeft staan, is de tijd om 'redelijk' te kunnen worden nog langer.

Als te snel aan het eerste schokgevoel wordt voorbijgegaan, of deze wordt ontkend, levert dit nieuwe blauwe plekken in het gevoel op, namelijk doordat een kind zich niet gehoord of gezien voelt. Daarom moet aan kinderen in een conflict altijd eerst de tijd worden gegeven om aandacht te besteden aan 'de schok'. Dit betekent dus niet dat dingen worden 'weggeschoffeld', maar dat er aandacht wordt besteed aan het gevoel. Een hulpmiddel bij het aandacht besteden aan het gevoel is een diepe buikademhaling. Het helpt om het gevoel weer rustig weg te laten ebben.

Pas dán kunnen de kinderen in alle redelijkheid elkaar over hun verwachtingen vertellen en bedenken hoe ze met de tegenstrijdige belangen kunnen omgaan.

De leiding neemt samen met de kinderen de reacties, verwachtingen en belangen onder de loep en samen kijken ze naar de realiteitswaarde ervan. Met deze aanpak hopen we kinderen te leren op den duur zelf de tijd te nemen om eerst stil te staan bij hun gevoel en pas daarna te reageren. Dit draagt bij aan hun zelfbeheersing en hun zelfreflectie.

Door zo nu en dan in conflict te komen met de verwachtingen en belangen van een ander kind, doet een kind ervaring op met inleven, kracht, gezag en realiteit. Kinderen hebben baat bij het opdoen van ervaring met betrekking tot 'omgaan met conflicten'. Als groepsleiding zijn we daarom niet uit om conflicten te voorkomen, maar om ze te begeleiden.

#### 4.9 Eigen identiteit versus groepsidentiteit

De identiteit van onze groep is gebaseerd op het idee dat ieder lid van de groep een unieke eigen bijdrage levert aan het welzijn van de gehele groep. Dit geeft een 'samen'-gevoel.

De groepsidentiteit wordt versterkt doordat onze groep een naam heeft.

In projecten en activiteiten waar samenwerking gevraagd wordt en gewerkt wordt met verscheidenheid aan talenten en eigen-aardigheden, komt het groepsgevoel tot uiting. Dit kan tot stand komen door samen een speurtocht uit te zetten, te koken en te eten of op een andere manier met thema's bezig te zijn.

Ieder komt aan bod met de eigen kwaliteiten en leergebieden. Kinderen worden gestimuleerd zichzelf trouw te blijven en hun eigen identiteit te respecteren binnen de groep.

De groepsregels bieden ook hier weer een veilig kader.

#### 4.10 Ziekte

Als een kind zich niet lekker voelt is er op de BSO een plekje waar het kind even rustig kan gaan liggen. Zo nu en dan vragen we hoe het gaat en we proberen in te schatten of het kind echt ziek gaat worden.

De richtlijnen van de GGD over het omgaan met ziekte of besmetting binnen de opvang worden gevolgd. Zieke kinderen horen thuis in de vertrouwde omgeving. De richtlijnen geven ook aan wanneer het kind opgehaald dient te worden door ouders/verzorgers of iemand anders uit de vertrouwde familie-/vriendenkring waarmee dat is afgesproken.

Wordt een kind erg ziek, dan wordt een huisarts geraadpleegd en wordt zo goed mogelijk voor het kind gezorgd totdat het wordt opgehaald.

## 5 Ruimte

### 5.1 Groepsruimten

De BSO van het Woldkasteel in Tuk heeft 4 ruimtes ter beschikking. Drie hiervan bevinden zich in Villa Oostwold, ons hoofdgebouw en 1 bevindt zich in het naastgelegen scoutinggebouw. In het 'Atelier' wordt op woensdag en vrijdag uit school gegeten en gedronken. Daarnaast gebruiken we deze ruimte als creatieve ruimte om bijvoorbeeld te knutselen en te verven. De tweede ruimte is de 'Suite'. Deze ruimte is bedoeld om lekker te kunnen 'chillen'. Ook gebruiken we de 'Balzaal' op woensdag en vrijdagmiddag.

In het scoutinggebouw starten alle groepen op maandag, dinsdag en donderdag.

### 5.2 Inrichting van de ruimte

We werken met speelhoeken met een inrichting die geregeld aangepast wordt.

Door het werken met speelhoeken, waarborgen we een stuk privacy van het kind en geven we het kind de veiligheid om ongestoord te kunnen spelen.

Ook wordt door speelhoeken de ontwikkeling van het concentratievermogen gestimuleerd en voorkomen we dat er storende prikkels zijn bij het spel. Al met al schept de inrichting van de ruimte dus belangrijke voorwaarden om sociale en persoonlijke competenties te ontwikkelen.

De inhoud van een speelhoek is geen vast gegeven. Deze kan aangepast worden aan het spel dat de kinderen bedenken, soms door de kinderen zelf. Daarmee stimuleren we de creativiteit van de kinderen.

Een duidelijke structuur in de plaatsing van speelhoeken, vaste opruimplekken voor materiaal en privacy bij het experimenteren en spelen bevorderen de rust op de groep. Een goed ingerichte ruimte geeft duidelijkheid en voorspelbaarheid aan de kinderen en wordt in de Reggio-visie zelfs vergeleken met een extra pedagogisch medewerker op de groep. De keuze voor de soorten speelhoeken is gebaseerd op onze overtuiging dat alle spelsoorten aanwezig horen te zijn.

De inrichting schept voorwaarden om sociale en persoonlijke competenties te ontwikkelen.

We streven ernaar om foto's, illustraties en werkjes zoveel mogelijk op ooghoogte te hangen. Dit geeft de kinderen het gevoel dat ze in een vertrouwde omgeving zijn.

### 5.3 Beschrijvingen speelhoeken

**Bouwhoek** In de bouwhoek is er gelegenheid op de grond te bouwen of op een tafeltje.

De bouwhoek is rustig gelegen en uit de looproutes, om de bouwsels veilig te laten (ont)staan.

Een selectie aan materialen ligt in de bouwhoek opgeborgen en is dus bereikbaar voor kinderen.

Regelmatig kan materiaal worden verwisseld met constructiemateriaal dat met andere locaties uitgewisseld wordt. Zo is er van tijd tot tijd iets nieuws te beleven in de bouwhoek. Een verkeerskleed, autootjes en poppetjes zijn een goede aanvulling in de bouwhoek, maar ook de kinderen zelf kunnen de bouwhoek aanvullen met materiaal uit een andere hoek.

Het doel van de bouwhoek is: veiligheid en privacy.

**Poppenhoek** De poppenhoek is de hoek voor imitatiespel. De poppenhoek wordt zo opgesteld dat er in een handomdraai een winkeltje, ziekenhuis, restaurant, huiskamer, etc. van gemaakt kan worden. Voor



het sociale aspect van dit spel, is er voldoende ruimte in en om de poppenhoek. Ook hier is privacy voor de kinderen belangrijk. De poppenhoek is tegelijkertijd verkleedhoek.

Het doel van de poppenhoek is: het 'doen alsof' en naspelen en verwerken van gebeurtenissen. Er moet echter goed opgelet worden: sociaal-emotioneel spel kan gevoelens losmaken.

**Rust/voorlees/hangplek** Deze plek ademt rust uit. Er staat een zachte bank en er liggen zitzakken en warme kleden. De sfeer is knus en intiem. Eventueel kan hier ook een film gekeken worden.

Daarnaast is een spelcomputer op de televisie aangesloten, waarop de kinderen af en toe mogen spelen. Alle programma's en spelletjes die worden aangeboden zijn geschikt voor de kinderen. In de regel mag de tv of spelcomputer pas later op de middag aan.

Doel van de rustplek: mogelijkheid voor time-out. Even uit de drukte...

**Knutsel/teken/schilderhoek** Als knutselruimte hebben we een groot lokaal ter beschikking. Hier is een hoge tafel zodat in alle rust geknutseld kan worden.

Er is een afgesloten knutselkast waar kinderen onder begeleiding 'gevaarlijke' materialen zoals scharen en prikkennen uit kunnen halen. Deze ruimte bevindt zich in het 'Atelier'.

Het doel van de creatieve hoek is: veiligheid (verticale groep), concentratie, stimuleren door (veilige) uitstalling materialen.

**Buitenspeelplaats** Hier bevindt zich een zandbakken en er zijn verstopplekjes gecreëerd. Er is een mand in de hal waarin het buitenspeelgoed, dat niet geschikt is voor binnen wordt opgeborgen. De bestrating van de speelplaats leent zich voor het tekenen met stoepkrijt en allerlei soorten spellen (denk aan een verkeersparcours, hinkelen en kringspellen). Er is een rustige zone gecreëerd in de schaduw waar gegeten en gedronken wordt. Kinderen vanaf 8 jaar mogen, na schriftelijke toestemming van hun ouders, ook buiten onze speelplaats spelen. Daarnaast wordt het grote grasveld tegenover het gebouw regelmatig gebruikt om te voetballen en kringspellen te doen. Rondom de speeltoestellen is de ondergrond volgens de veiligheidsvoorschriften (RI) aangepast.

Het doel van de buitenspeelplaats is: natuurbeleving, bewegen, zonlicht, frisse lucht.

#### 5.4 Zorg voor de ruimte

We leren de kinderen zorg te dragen voor hun leefruimte op de BSO. Het samen opruimen, het samen gezellig maken van de ruimte, het zelf schoonmaken wat je vies gemaakt hebt, het schoon achterlaten van de wc, al deze dingen dragen bij aan het verantwoordelijkheidsgevoel voor de eigen leefruimte, aan betrokkenheid en aan sociaal gedrag.

In de buitenruimte staat een prullenbak en ook daar liggen géén papiertjes of lege pakjes op de grond. Vuile bekers worden op één plaats verzameld, zand blijft in de zandbak en wat eraan valt wordt aan het einde van de dag opgeveegd en teruggedaan.

De inrichting van de ruimte (zowel binnen als buiten en in de kast) is overzichtelijk en logisch, zodat ook de meer chaotische kinderen voor een fijne ruimte kunnen zorgen.

## 6 Spel & activiteiten

### 6.1 Ontwikkelingsgericht

Het spelmateriaal wordt zo uitgekozen, dat elk kind kan spelen op het niveau van zijn of haar eigen sociaal-emotionele, cognitieve en motorische ontwikkeling. We gaan met zorg om met het materiaal. Kinderen kiezen zelf waarmee ze spelen, we frustreren het kind niet door hen met te makkelijk of te moeilijk materiaal op te zadelen.

Dit geldt vooral voor constructiespeelgoed, computerspelletjes en gezelschapsspelletjes.

De computerspelletjes zijn niet gewelddadig of in strijd met onze normen en waarden. Dit geldt ook voor dvd's, cd's en boeken en tijdschriften.

Materialen voor het sociaal-emotionele en het creatieve spel zijn niet te veel 'bedacht' en vooraf al ingevuld en vormgegeven: er is ruimte voor de eigen inbreng van een kind.

### 6.2 Aanwezige spelsoorten

- *Sociaal-emotioneel*: gezelschapsspelletjes, sportspullen, verkleedkleden, poppenhoekspulletjes, een cd-speler, etc.
- *Fijne motoriek*: gereedschappen en materialen voor 'ambachtelijk' knutselen/tekenen zoals: scharen, prikpenen, naalden, garen, kleurplaten, bouwplaten, lijm, een figuurzaag en namaakdingen. Onder 'ambachtelijk' knutselen' vallen alle soorten van knutselen waarbij het eindresultaat het belangrijkste is. Bij ambachtelijk knutselen zijn er vaak voorbeelden en is al uitgedacht wat wordt gemaakt en hoe dat wordt gemaakt. Ambachtelijk knutselen mag het creatieve, vrije knutselwerk niet vervangen. Hier gaat het niet om het eindresultaat, maar om de experimentele weg ernaartoe.
- *Grove motoriek*: ballen, waveboards, vang- en gooi materiaal, behendigheidsspel materiaal, sportspullen, cd's met dansmuziek, zandspeelgoed, Twister, etc. Ook gebruiken wij onze 'Swinx' hiervoor. Dit is een interactieve spelcomputer die kinderen stimuleert om te bewegen.
- *Creativiteit*: kosteloos materiaal, verf, klei, krijt, papier, stof, voorwerpen uit de natuur, etc. Muziek, drama en dans horen ook bij creativiteit. Met deze media is vrij experimenteren ook mogelijk. Expressie met muziekinstrumentjes, het uitproberen van klanken en ritmes is een creatief proces.
- *Cognitie*: leesboekjes, puzzeltjes, educatief materiaal voor de computer en constructiemateriaal. We zijn lid van de bibliotheek en zorgen voor afwisseling van leesboeken, voorleesboeken, en educatieve boeken op de BSO.

### 6.3 Binnen activiteiten

BSO-tijd is vrije tijd! Daarom kiezen kinderen zelf wat ze gaan doen. We hebben op alle speelgebieden materialen om vrij mee te spelen. Soms moeten kinderen met iets op hun beurt wachten omdat er afgesproken is dat er maar een x aantal kinderen tegelijk met iets kan spelen. Kinderen ruimen zelf op waarmee ze gespeeld hebben en het spelmateriaal wordt met zorg behandeld.

Soms worden er activiteiten voorbereid door de leiding. Deze kunnen te maken hebben met een thema. Kinderen zijn echter vrij om wel of niet mee te doen.

Er zijn binnen de BSO-ruimte plekken waar rustig en druk spel gespeeld kan worden. Hoewel het altijd wel rumoeriger zal zijn dan thuis aan de keukentafel, is er in de 'rustige zone' de mogelijkheid om huiswerk te maken.

### *Verveling*

De ervaring 'je vervelen' zien wij als een leerervaring. Dat resulteert in 'zelf initiatief nemen' of 'zelf iets bedenken' om te gaan doen. Zo leren kinderen zichzelf te vermaken. Onze 'hangplek' is geschikt om de 'verveelervaring' te beleven en er is ook genoeg ruimte tussen de speelhoeken om wat doelloos rond te lopen. Dit verstoort het spel van een ander niet.

### *Creativiteit*

Creativiteit is het scheppen van nieuwe dingen. Als je gebruik maakt van je creativiteit zie je meerdere oplossingen voor hetzelfde probleem. Zo ontdek je nieuwe wegen, zonder je te laten belemmeren door het gangbare en gewoonten. Het nieuwe ligt in de benadering, in andere combinaties, in de reis. Voor het stimuleren van het avontuur en het experiment en de ontdekking van nieuwe en ongebruikelijke wegen is het eindresultaat minder interessant. Het voor ogen hebben van een bepaald eindproduct kan zelfs wegen blokkeren en het creatieve proces belemmeren.

### *Voorwaarden voor creatieve ontwikkeling*

We geven als pedagogisch medewerkers de ruimte om te experimenteren met verf, viltstiften, kosteloos materiaal, klei, plaksel, papier, materiaal uit de natuur, hout, etc. Creativiteit wordt vaak gekoppeld aan knutselen, maar is veel breder. Onder creativiteit valt dus ook het experiment met:

- Muziekinstrumentjes, de stem, klanken;
- Verkleedkleden en poppenkastpoppen;
- Avontuur in de natuur;
- Proeven, ruiken, voedsel bereiden;
- Beweging, dans;

Het experiment is hierbij belangrijk en ook het plezier in het spel waar geen voorwaarden of eindresultaat aan verbonden zijn. Kinderen krijgen daarom bij ons de kans het creatieve proces te voltooien, ook als het niet op één dag kan worden afgemaakt.

### *Gezelschapsspelletjes*

Een gezelschapsspelletje is een prima instrument om de sociaal-emotionele ontwikkeling te ondersteunen en sociale vaardigheden te oefenen. Gezelschapsspelletjes geven de spelers ervaring met:

- Volop aandacht houden en concentratie
- Teleurstelling en succes, winnen en verliezen
- Principes als 'om de beurt', 'beurt overslaan', 'twee keer achter elkaar'
- Iets hoe dan ook afmaken
- Geluksfactoren
- Oorzaak-gevolg, consequenties
- Sociale communicatie over en weer
- Omgaan met regels
- Instructies en opdrachten uitvoeren, ook als ze niet leuk zijn
- Emoties gereguleerd uiten en verwerken.

Een spelletje spelen is leuk als het bij het begripsniveau van de speler past. Alleen dán kan een kind de loop van het spel beïnvloeden door de keuzes die hij of zij maakt, kunnen strategieën ontwikkeld

worden en kan er plezier beleefd worden aan de competitie. Een spel wordt altijd afgemaakt met alle spelers. Ook al ben je niet eerste geworden, dat het je uiteindelijk gelukt is geeft voldoening.

#### *Kleuters*

Kleuters hebben nog niet zo sterk het gevoel voor zaken als 'winnen omdat je ergens het éérsst bent'. Bijvoorbeeld bij een estafette met kleuters juichen de laatste kinderen die over de streep komen net zo hard als de eersten. Het overwinningsgevoel is er, zodra aan de opdracht voldaan is.

Geschikte spelletjes voor jonge kleuters zijn spelletjes met een kleurendobbelsteen, memory of lottospelen. Telspelletjes zijn soms nog moeilijk, evenals hoeveelheden zien en inschatten.

#### *Uitleven*

In gezelschapsspelletjes kunnen al aanwezige emoties aangeroerd worden die ontstaan zijn tijdens de schooldag. Ruzie, een slecht cijfer, een eindeloze rekenopdracht, maar ook zelfbeeld en zelfvertrouwen en oud zeer kunnen zichtbaar worden in het gedrag bij winst en verlies in een spelletje. In een dergelijk geval kunnen zich heftige emoties voordoen, die niet in proportie lijken te zijn met de spelsituatie.

Toch is het goed om de spelers zich eventueel buitenproportioneel te laten uiten, of extra fanatiek te laten spelen. Net als sporten, toneelspelen, tekenen en muziek is ook een gezelschapsspelletje een prima uitlaatklep.

## **6.4**      Buitenactiviteiten

Ook voor buiten worden regelmatig activiteiten voorbereid.

Een greep uit de mogelijkheden: (sport)wedstrijdjes, (kring)spelletjes, spoorzoeken, 'tenten', met water spelen, naar het bos (lange middagen) etc.

Ook hier geldt weer dat kinderen vrij zijn om er wel of niet aan mee te doen, tenzij we 'buiten de deur' gaan. Onze ervaring is dat kinderen de activiteit (bijvoorbeeld kastanjes zoeken) dan vaak toch wel leuk vinden. Als leiding stimuleren we wel, zeker als de activiteit een gebrek aan beweging bij een kind compenseert.

#### *Buiten het hek*

Er komt een moment waarop een kind op een leeftijd is dat kind, ouders en leiding merken dat er de behoefte is het speelterrein uit te breiden buiten de speelplaats van de BSO. De vaardigheden hiervoor (zoals verkeersgedrag, zelfstandigheid, verantwoordelijkheid) moeten dan ook aanwezig zijn. Ouders en leiding stellen de nieuwe kaders vast voor het buiten het hek laten spelen van het kind. Dit betreft zaken als: hoever mag het kind zich verwijderen van de locatie? Hoe vaak meldt het zich bij de leiding? Mag het zelf naar de (sport)club gaan? De afspraken worden schriftelijk vastgelegd. Protocollen die betrekking op dit onderwerp worden door ouders ondertekend.

#### *Activiteiten buiten de opvang*

Wij vinden het heel belangrijk dat kinderen een sportclub kunnen bezoeken of naar muziekles kunnen gaan. In overleg met de ouders werken we daaraan mee.

Als kinderen zelf naar de activiteit kunnen lopen of fietsen maken we afspraken met de ouders en de kinderen over verantwoordelijkheid, de tijd van vertrek en terugkomst en dergelijke, en leggen deze afspraken schriftelijk vast.

## 6.5 Uitstapjes

In de vakantie of op schoolvrije dagen maken we regelmatig een uitstapje. Bij de keuze van het uitstapje kijken we naar de leeftijden en interessegebieden van de kinderen en naar de mogelijkheid om de activiteit, binnen de personeelsbezetting, veilig te kunnen organiseren.

Voorbeelden van uitstapjes zijn: naar de kinderboerderij met de kleinsten, speurtocht in het bos, picknicken, naar het zwembad, de film, klimmen in een avonturenbos, ponyrijden, een huifkartocht of een museum.